

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatorului (L5-vésztoza), Nr 8.

Scrisorile nefrancaze nu se voru primi decat numai de la corespondentii regulari ai „Federatiunii.“
Articolii trimisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. s.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „
Pentru Romania:
pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei u
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 „ 8 „ = 8 „ „
Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tacos'a timbrale pentru fiecare-cara publicatiune separat. In locul deschis 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 6/18. ian., 1872.

In camer'a Ungariei desbaterile generali a sup'a bugetului ministerului militiei nationali se inchiaru eri si se incepura celle speciali. Asta data incepe se fecera incercari pentru dotarea cu pensiu d'in bugetulu statului a militarilor nationali (honvédi) d'in 1848/9 — dar' credemu ca si estu-anpu, ca si alta data, tierri'a va scapa de acesta sarcoina grea, care tododata ar vatemá aduncu sentimintele nationali alle romaniloru si slaviloru. Ar' face bine corifeii magiari de n'ar mai attinge aceasta corda delicata, ci se urmedie cu mai multa staruintia pre callea ajutoriloru private apucata in anii trecuti la initiativ'a ministrului Andrassi.

Diet'a Croatiei este d'abié in stadiulu constituirii si cucuveile politice au si inceputu a strigi pre tote directiunile firiloru electrice, ca spiritu ce domnesce intre deputatii croati este dusmanosu impacatiunii. In contr'a acestoru sciri al-larmatorie noi credemu, ca temeli'a pentru transactiuni si intiellegerea imprumutata s'a deplina in conferintele avute intre Lonyai si membrii de in-cedere ai partitei nationali, era actiunea se va continua mai de parte. De s'ar' intempla inse cu tote acestea ca scopulu doritu se nu se pota ajunge, ca reconciliarea durabile, factica si nu ficticia, pretinsa de interessulu comune allu ambeloru parti, neci acum se nu se pota realisa, vin'a nu va fi a opusetiunii croatice, pentru ca capii acestei-a au datu lui Lonyai dovedi, ca opusetiunea croatiea vre seriosu impacatiunea cu Ungaria, diet'a Croatiei inse nu va desminti pre conducatori si ei. Cu tote fanfaronadele diurneloru magiari guvernamentali, credemu, ca Ungurii inca vreu seriosu impacatiunea, si daca ambele parti o vreu seriosu se va si realisa nesmintitu; peccatu dara de atat'a diurnitura de sabia si pinteni alle ultramagiari-loru, cari prin acest'a pare ca tindu a intimidá pre Croati seau a masca propri'a temere.

Unu corespondinte d'in Pest'a allu diariulu „Wanderer“ impartesiesce scirea — precum pretinde d'insulu, bine acreditata — ca ministrulu presiedinte Lonyai are intentiunea d'a incerca transactiuni cu capii nationalitatiloru; cellu pucinu — dice corresp. — mi-se impartesiesce asta-di (14. jan.) ca fapta autentica, cumca ministrulu presiedinte au sulevatu insu-si in clubulu deachistiloru cestiunea de impacare cu nationalitatele, ba ca in liniamente ar' fi si comunicatu acelle concessiuni, cari d'insulu este gat'a a le face nationalitatiloru. Romanii d'in Transsilvania ar ave — in intiellessulu acestoru concessiuni — libertate deplina in privint'a totoru cestiuniloru besericesci, — statulele congressului serbescu — dupa ore-si cari modificari ar' casciga sanctiunea, si ca guvernulu ung. s'ar' indetora a infintia si a sustiene d'in vistieria statului in osebite tienuturi alle tierrei mai multe gimnasie, scole reali si civili romanesce si serbesce. — Asemenea in tote acelle locuri unde romanii si serbii (dar' slovacii?) facu majoritatea locuitoriloru, limba lor se se admitta de limba a instructiunii publice; era la univ'ersitatea (proiectata) d'in Clusiu, jumetate d'intre profesori ar' consiste d'in romani. Totu asié s'ar' urma cu concessiunile facia de nationalitati si la administratiunea publica, astfelu apoi se crede ca elle se voru afla indemnate la una aliantia fraterna cu magiarii. „Capetnosii corifei ai nationalitatiloru, — dice corresp. — nu usioru se voru plecá la impacatiune, dar' marea parte a poporatiunii nationali ar' acceptá d'ora una impacatiune drepta si moderata.“ Mai adauge acellu corresp. ca mare parte a tenerime nemagiare este eschisa d'in viet'a publica si ca astfelu poteri preainsemnate jacu neintrebuintiate, pentru ca este la ordinea dllei a inferá de renegati pre toti cei ce stau in ore cari raporturi cu guvernulu. — Daca tote informatiunile acestui corresp. sunt totu atatu de acreditate ca si acest'a, atunci revellatiunile dsale nu au neci una valoare. De altmintrea diurniulu „Nou'a Pressa libera“ grabl indata alta di

a desminti impartesirile d'in „Wanderer“ intempnandu-le estu-modu: „Buzura-se voru cu prisosintia diurnele federalistice (n. n.) de voru afla scirea pucinu credibile impartesta d'in Pest'a intr' unu diurnu d'aci (Vienna), ca Lonyai ar' fi intretienutu negociatiuni secrete cu capii Romaniloru asup'a revisiunii legii de nationalitate, pentru ca Romanii imbunatati (bossumflati) retrasi in anghie-tiulu passivitatii se se indenne a intrá in camera. Inse camer'a Ungariei n'a avutu pana acum neci cea mai pucina cauza d'a semti cu dorere lips'a deputatoriloru rom. (d'in Transs.) precum neci Romanii insi-si, cari, cu tota politic'a loru de passivitate n'a despretiuitu a pimi demnitati si officie de la guvernulu ung. — Nu vremu totu-si se ignoramu, ca revisiunea legii de nationalitate, carea intru adeveru este un'a d'in celle mai aspre legi de sila limbistica, ar' dovede d'in partea magiara moderatiune si intielleptiune politica, ca in insturandu rigorea acestei legi, ar' scote spinulu cellu periculosu in tendintiele federalistice si staruintele d'a s'o forma unu mare principatu allu Transsilvaniei (care se se forme de ca ci este de una mie de s. i. Red.) si unu voivodatu serbescu.“ Asié „Pressa noua“ care pretinde a fi „libera“ dar nu de prejusetie si de antipathie, era noi facia cu aceste observatiuni, ca n'avemu cunoscentia de negociatiuni secrete, dar ca de este intru adeveru intentiune de apropiare, nu opii partitei nationali voru fi cari se respinga mai'a fraterna ce li-s'ar' intinde. Conditiiunile de impacatiune inse, ventilate de aceste ambe diurne, nu pota fi de ajunsu pentru a se lua de base, ea trebuie se fia mai larga, dar' asta data pe marginile d' „Wanderer“ aceste sciri caracteristice. Timpulu da vorbi si discute va fi atunci, candu impacatiunea se va pune la ordinea dllei.

Desbaterile a sup'a adresei s'au terminatu in ambele camere ale senatului imperialu. In camer'a boeriloru adresa fu primita en bloc, fara neci una discutune, de ora-e opusetiunea s'a multumitu a votá simplu contra ei, — era in camer'a deputatoriloru ea ded'ansa la discutuni si desbateri forte animose. Deputatul polonu Zyblieviciu, aducundu in discutune pretensiunile galicianiloru, dechiará stange, ca i primesce motto „do ut des“, numai se scia ce concessiuni voiesce ea a face Galliciei. Stanga ii-a precisatu destulu de bine pretensiunile sale, insistendu in favorulu alegeriloru directe, dar' incanu s'a dechiaratu pana la ce gradu se estindu conta-servitiile, cari voiesce a le face. — Representantele sloveniloru, Poklakar, dechiaru, ca e gat'a a votá pentru amendamentulu poloniloru, inse in conditiunea, ca asemenea concessiuni nationali si istorice se se faca si celoru-a-lalte provincie ae monarciei. In fine, rezultatulu desbateriloru fu, precum s'a potutu prevedé d'in capulu locului, acceptarea adresei, votandu contr'a ei polonii, tirdenii, slovenii si dalmatinii.

Ce va resultá acum'a d'in acceptarea adresei si respingerea postulatelor poloniloru, inca nu potemu sci, atat'a inse e siguru, ca guvernulu si partia ministeriale porta mare frica de eventual'a retragere a poloniloru d'in Reichsrath, si si-incorda tote poteri d'a asigura acestui corpu legelativu gangrenosu maiortatea necessaria d'a poté aduce concludere. Deci spre scopulu acestu-a s'au inceputu negociari viue cu deputatii d'in tierrele de media-di, si anume: cu tirolenii, dalmatinii, trestinii, goricianii si cu istriani, caroru-a li se promittu munti de auru d'in partea ministerului. Ministerulu se baseza in aceste operatiuni ale sale pre antagonismulu, ivitu intr' una sessiune de mai inainte a Reichsrath-ului intre poloni si deputatii d'in tierrele de sudu, — si anume acesti d'in urma propusesera, ca concessiunile ce se voru face poloniloru se se estinda si a sup'a celoru-a-lalte tierre, conformu dorintieloru si pretensiuniloru lor, — dar' ingamfati de poloni respinsera acesta propunere justa si legitima a confratiloru lor in suferintie. — Cátu despre noi, credemu, ca acesta procedere e celu mai bunu espedientu d'a dá de golu inaintea lumii situatiunea, in carea se afl

ministerulu auerspergianu. Ca-ci daca dlu Auersperg negocieza in modu asié publicu cu una parte a opusetiunii pentru esistintia sa, si ofere premii, ca se se mai lase in vietia celu putienu in anulu acestu-a, atunci elu trebuie se scia si se sentia, ca venitoriulu seu e avisatu la gratia partiteloru si la patronatulu intemplantiloru.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 15. ian., 1872.

Presiedintele Paulu Somssich deschide siedintia la 10. ore a. m. D'intre ministri sunt de facia: Pauler si Lonyay.

Processulu verbalu alu siedintiei trecute se autentica, er' petitiunile presintate de deputati se tramittu comissiunii petitiunarie.

Raportorulu comissiunii petitiunarie presinta consemnatiunea 54. a petitiuniloru pertractate de comisiune. Se va tipari si pune la ordinea dllei pre siedintia de sambeta. — Asemenea si raportorulu comissiunii financiare inca presinta unu raportu despre mai multe proiecte de legi. Raportulu se va tipari si la tempulu seu se va transmite la sectiuni.

Camer'a trece apoi la ordinea dllei si mai inainte de tote voteza a sup'a propunerii lui Alessandro Török, relativa la esmitterea unei comissiuni, carea se reveda lucrările camerei in acestu periodu. Propunerea se respinge cu 64 contr'a 63 voturi.

Urmeza la ordinea dllei continuarea desbaterii speciale a sup'a bugetului ministerului de cultu si instructiune publica si se voteza parte cu, parte fara observatiune urmatoriele sume adara: 7212 fl. pentru galeria nationala de icone; 11.580 fl. pentru belle-arte si pentru spriginirea artistiloru betrani eminenti; 15.500 fl. pentru cautarea, desemnarea si rezervarea anticitatiloru de arte; 3000 fl. pentru restaurarea besericei d'in Barátfalu (in Transilvania); 20.000 fl. pentru edarea isvoreloru istorice si a monumintelorunguresci; 5000 fl. pentru imultirea bibliotecii academiei magiare; 10.000 fl. chiria (arenda) pentru galeria de icone a tierrei; 5000 fl. pentru sectiunea matematica si de sciintie naturalie a academiei; 5000 fl. pentru societatea de sciintie naturale; 2500 fl. pentru spriginirea scriitoriloru seraci seu a veduveloru lor; 1500 fl. pentru conservatoriulu nationalu magiaru, etc.

Dupa acestea ie cuventulu Michailu Horváth, si dupa ce descrie meritele ce si-le-a cascigatu literatulu Toldy in cursu de 50 de ani, propune a i se votá una pensiu de 3000 fl. pre anu. Propunerea se transmite la comissiunea financiara.

Ca acoperire sunt preliminarati sub titulu V. 25.150 fl. ca venitu d'in fondulu museului. Se aproba. Sub titulu VI. „Pensiunile“ inca se voteza 30.353 fl. fara observatiune.

Urmeza recerintiele estra-ordinarie si se voteza: a) pentru scopuri besericesci 310.000 fl.; b) pentru gimnasiulu romanu d'in Brasiova 4000 fl., sub conditiunile de pana acum; pentru scol'a reale superioara d'in Sabiu 5000 fl. pentru gimnasiulu serbescu d'in Neoplant'a sunt preliminarati 8000 fl., inse ministrulu propune a se edificá in Neoplant'a unu nou gimnasiu serbescu de statu, pentru care dsa presinta si planulu, care se transmite comissiunii financiare spre opiniune, er' pana atunci sum'a preliminarate remane in suspensu. — Sub c) si d) se voteza mai multe sume pentru infintierea unor preparandie, etc.

Propunerea lui Demetriu Ionescu, spre a se votá pentru gimnasiulu de Beiusiu unu ajutoriu de 4000 fl. se transmite la comissiunea financiara.

Dupa ce se mai voteza 15.000 fl. pentru conservarea ruineloru d'in Visiegradt, P. Királyi raporteza in numele comissiunii centrale despre proiectele de legi, relative la contingentulu de armata pre 1872, la sistemizarea contingentulu militariu dupa catagrafia d'in 1869 si la imultirea batalioneloru de honved. — Raporturile se voru tipari si distribui, si astfelu,

Siedintia se redica la 3 ore d. m.

Siedintia de la 16. ian., 1872

Presiedintele Paulu Somssich deschide siedintia la 10 ore a. m. D'in partea guvernului sunt de facia: Pauler, Lonyay, Szlavy si Toth.

Dupa verificarea processului verbalu, presiedintele anuntia mai multe petitiuni juridictionarie, cari, d'impreuna cu

cu petitiunea prezentata de Iuliu Benedek, se transmittu comisiunii petitiunarie.

Iuliu Györfy propune, ca nuntiu, camerei magnatilor, relativu la proiectulu de lege industriariu, se se puna la ordinea zilei indata dupa deliberarea bugetului. Se decide.

Dupa ce se delibera raportele comisiunilor verificatoria si financiara, camera trece la ordinea zilei: continuarea dezbaterii speciale a supra bugetului ministrului de cultu si instructiune.

Sub rubrica „Spriginirea conservatoriulu nationalu pestanu” sunt preliminari 5000 fl., cari se si voteza; asemenea se voteza 3000 fl. pentru edarea siematismului, 8179 fl. pentru galeria de icone a tieriei si 1400 fl. pentru instrumentele, cari academiia magiara le-a cedatu institutului meteorologicu.

Iuliu Schwarcz interpelleza apoi pre ministrulu de instructiune despre starea observatoriulu astronomicu, ce este a se infiinta. — Ministrulu Pauley responde, ca s'au facutu dispusitiuni, ca acestu institutu se se infiintieze catu mai curundu.

Urmeza acoperirea extraordinaria. Contribuirea cetatii Pestu pentru cumpararea galeriei Eszterházy 10.000 fl.; venitul siematismului 1400 fl. Aceste sume se aproba.

Iuliu Schwarcz prezinta unu proiectu de resolutiune, dupa care camera ar' avé se invite pre ministrulu, ca cu ocaziunea bugetului venitoriu se se opereze a se immulti salariile profesorilor de la universitate si scolele mediocre. Proiectulu se va tipari si distribui.

Vinceniu Babeşiu, avendu in vedere, ca nationalitate, si anume romanii, unu poporu de trei milioane suflete, nu sunt destulu de respectati in privinta instructiunii, prezinta unu proiectu de resolutiune, dupa care camera ar' avé se provoce pre ministrulu, a se ingriji, c scolarii de limba nemagiara se se instrueze in limba loru mterna in scolele mediocre.

Ministrulu Pauley declara, ca nu e de lipsa a-lu provoca prin unu conclusu separatu, spre a-si implini detoriinta, ce i-o impune legea. Scolarii de limba nemagiara sa ieu in consideratiune, inse daca acestu totu-si nu se intempla, este unu abusu; gravameulu este dar' la loculu seu si reulu se va delatara de buna sema. — D. Irányi inca doresce ca se nu mai obvina abusuri.

Emericu Ivánka doresce a rectificu numai datulu de copiloru. Chiaru dupa datele lui Czernig, vice Dsa, cari sunt: 2.200.000 de valachi, in Ungaria si Transilvania sunt numai 2.200.000 de valachi. De 3 milioane nu pote fi dar nici vorba. (Bietu poporu romanescu, cu cata dragoste vorbescu despre tine in parlamentulu ungurescu. Rap.)

Vinceniu Babeşiu este gata a-si retrage propunerea in urm'a ascurarii ce i-a datu ministrulu.

Cu acestu bugetulu ministrulu de cultu si instructiune publica este pre deplinu delibaratu si camera trece apoi la dezbaterea generale a bugetului ministeriulu pentru apanarea tieriei, care este reprezentatu prin deputatulu Ernestu Hollán, ca comissariu guvernialu.

Cu privire la acestu obiectu Colomanu Tisza face propunerea, ca camera, votandu bugetulu, se invite tototodata

ministeriulu pentru apanarea tieriei, ca acestu-a se-si dea catu mai curundu parerea despre modulu, cum s'ar pote crea unu armata de d'alu de numeroşi si bine armata, care se stee numai sub dispusitiunea parlamentulu si a guvernulu ungurescu, si fara a prin acestu se se ingreunetieze tier'a financiara.

Gabrielu Várady purcedendu d'in site considerante, inca propune ca camera se voteze 400.000 fl. p ntru pensunarea honveterilor d'in 1848/9, a veduveloru si orfaneloru loru, si se invite pre ministrulu a prezinta catu mai curundu unu proiectu de lege despre acestu obiectu.

Dupa ce vorbescu mai multi oratori la acestu obiectu, dezbaterea generale se inchiaia si, fiindu tempulu inaintatu, remane, ca comissariulu guvernialu se-si destiasure parerile in sedinta de mane. — Ministrulu-presiedinte Lönyay inca si-reserveza dreptulu a face in sedinta de mane orocar: observatiuni la propunerele lui Tisza si Várady, si cu acestu.

Sedinta se redica la 9 ore d. m.

On. Domnule Redictora!

Vinu a relatá ce-va pre scartu despre dreptatea ce se practizeza in santele sedintu alle ven. consistoriu d'in Gherla. — Dupa ce s'au prdmainatu subsidiulu imperatescu si pentru preotii d'in dieces' Gherlei, la inceputu, mai alesu candu era Episcopu, santii parinti cautau si la sufletu, acum'a inse au trecut a cele tempuri, subsidiulu nu se mai imparte dupa demnitate, ci dupa nimoteni'a si clientela canonicele. Bietii preoti betani si meritati, demni de compatimire, capeta ajutorulu numai dupa cum toca in capulu Dloru consistorialisti (25—50 fl.); era cei de la Hasdate etc. si clientii Dloru Sale, pentru ca au venitari mai bunsiore capeta minimumulu de 100 fl. — Nu vohu asta-data mai multe, ci ca documentu me provocu protocolulu sedintieloru consistoriale, facutu despre imparea subsidiulu, si facu atentu pre onorab. Ordinariatu p procedur'a impartirii, ce cu anulu nou se va incepa. Ceta scrisa sum gata a le documenta. Nu-mi punu nume pentru ca dreptatea ambla cu desulu spartu si V. Consistoriu „tiene minte.”

Unu interessatu ne-interestatu.

De sub Vlades'a, in 26. dec. 1871.

In pamantulu nostru nemicu nu ne pote interesu mai multu de, ca in totu noastra noastra noastra si, pte totu, progresulu scuntel nostre nationalu facutu pre campulu instructiunei.

Miscutu de acestu notiva, in toamna trecuta am'facutu una excursiune prin comuna situata sub polele muntelui „Vlades'a.”

Cea d'antaiu comuna, carea mi-a atrasu atentiunea in acesta excursiune, a fostu Bachitjele, una comuna situata pre unu petioru alu muntelui susu-mentiuat.

Ajungundu aici, ce d'antaiu detoriinta mi-a fostu a me informá despre starea intelectuale a poporulu muntenu d'in acesta comuna. Si, ca se potu veni la ce-va rezultatu,

de timpu d'in casa. ntr'una di lu luai d'in urma si lu gasii intr'una tufa, alaura cu unu sierpe mare, care i manca d'in mana bucatia de pane. A dou'a di du-sei si pre barbatu-me se veda acesta minune, si elu se spaimenta, vedendu monstrulu de sierpe selbatecu si veninosu, pota chiaru facutu de reu! Elu lu ucise d'intr'una singura lovitura de secup.”

Erá Sierpele de casa, care se areta in familia ca una prevestire.

Si, fiindu ca imprulintele tata procedase prin uciderea animalulu interpretu ala vointei divine, nu trecu multu, si una dorerosa si amara pedepsa veni se confirme credinta populara si respectulu lui catra aceste divinitati. Intocmai dupa modulu pedepseloru ce anticii credeau ca suferu ceta ce maltrata Geniulu loculu, asemenea si la Romani sanctiunea nu e mai putienu inevitabile, candu Sierpele de casa este violatu, ca-ci . . . naratiune urmeza: — „Copilulu vine si si-vece amicuulu mortu . . . Disperatu, se intorce a casa plangendu si strigandu catu lu gur'a: Puiulu! Puiulu! . . . Nimicu nu lu potu consolá . . . Dupa unu plasu continuu in timpu de cinci zile, mori strigandu inca una-data si pentru cea d'in urma ora: Puiulu!”

De buna sema ca asemenea accidente n'au o mica infuinta in poporu; credinta devine generale si se transmite d'in coliba in coliba, d'in familia in familia, d'in satu in satu.

In alte parti se povestese, cu unu felu de temere si fioru, cum Sierpele de casa a venitu pana a manca d'in acelu-a-si blidu laptele ce copiii d'in familia impartiau cu totii.

Fiinta inocente si inofensiva, prevestitoare numai de bine seu reu, Sierpele de casa lu vedemu aretandu-se de

am facutu una visita preutului locale, Diui Vasiliu Floca, cu care incepundu discursulu in obiectulu de sub cestiune, ipre, altele mi vorbi astu-feliu:

Domnule! Locuitorii acestei comune nu sunt in stare a sustinuti de sine una scola si unu invetatoriu, ca-ci ei, fiindu ca n'au mai preste totu anulu rece, nu potu cultiva agrii, ci sunt siliti a traí numai d'in speculatiunile, ce le facu cu scanduri si grindi de bradu, parte prin Ungaria, parte prin Campia Transilvaniei, er' banii cascigati astu-feliu abie li sunt de ajunsu spre a-si casciga medilocele necesarie cu privire la sustinerea familieloru loru. Cu tote aceste eu ca preutu am incercatu tote spre a pote radica in acesta comuna una scola, inse tote neantiele in asta privintia mi-au remasu fara efectu.”

D'in aceste cuvinte ale preutului, precum si d'in propri'a mea esperintia m'am convinsu, ca intru adaveru starea intelectuala a acestui poporu e demna de compatimutu, si cugetandu la modulu cum s'ar pote ajuta acesti frati ai nostri, mi-adusei a minte de Asociatiunea transilvana pentru cultura poporulu rom., in allu carei-a fondu intra pre totu annula sume frumoase, d'in cari se dan stipendie studeniloru rom. Ore n'ar fi bine, candu pre langa aceste spesse s'ar ingriji si de cultura poporulu romanu, redicandu ici cole cate una scolitia si baremu in comunele mai misere si cu deosebire in cele muntene?

Alta comuna, carea mi-a atrasu atentiunea in caletori'a mea in giurulu Vladesei, e Margaulu, o comuna forte estinsa si curatu romana, de confesiunea gr.-cat. — Celu d'antaiu lucru mi-a fostu si aci a scriei despre scola si docente. Intrebandu si de unulu si de altulu, mi-se spuse, ca este scola, si se pre docente lu chiama Iacobu Capusianu. Candu am auditu acestu nume m'am bucuratu, ca-ci nu-mi era necunoscutu, de-ora ce Capusianu mi-a fostu conscolariu si amicu vechiu. Rogati dara pre unu omu se me conduca pana la vechiulu meu amicu. Cugetam intru mine ca amibilu meu va fi cu locuinta in un'a d'in chiliele scolei; inse n'a fostu asie, ca-ci d'insulu areá condusu unu cartiru. Deci dandu facia cu elu si stringundu-ni manile lu intrebai: Apoi cum de n'ai locuinta la scola? La astu mi-respunde: O Domne! frate, au nu scitu ca pre cei ce i-au uritu dieii i si persecuteza? In anulu trecut am locuitu in una chilia a scolei; inse eram se peru de frigu era cu micuții mei prunci si cu nevasta. Dar' nu d'eu nimicu, te vei convinge, vin'o cu mine la scola! Intrandu in scola mi se spu perulu in vefulu capulu, vedendu acesta localitate in cea mai debile stare. Mesele eran mai potrivite in birtu, decatu in scola. Scola insa-si era scosa afara d'in satu, la campu, si semena cu unu graudu. De tabla, mapa, globuri, tapere de parete, afara de vro cate-va ce si li-a pregatitu docentele, neci vorba. D'intre 250 prunci indetorati a ambla la scola, abie era de facia 35—40.

Cu acesta revista scurta eta soal si momentulu prelegerei. Docentele, avendu impartirea oreloru pusa pre parete, incepu numai decatu a tracta una lectiune d'in pregatirile cari premergu scripto-legiei. Aci m'am convinsu pre deplinu, ce pote face unu invetatoriu aptu si demnu de numele acestu-a; ca-ci daca e vorba de tonu, tactu si dexteritate in art'a propunerei, apoi fia disu spre laud'a sust memoratulu docente Iacobu Capusianu, aceste calitati Des

ordinariu mai antaiu copiloru, totu atata de inocenti si de inofensivi ca si d'insulu.

Alte asemenea fapte intemperate in diferite sate si in diferite epoce se relateza cu destula veneratiune.

Colo Sierpele de casa, aretandu-se agricultorulu romanu, acestu-a, luandu-o ca una prevestire rea, merge se-revedá recolta si si-o scapa astu-felu de nisee rei-facutori cari eran se-i de focu; d'incolo Sierpele de casa, provo candu prin aparitiunea sa rogatiunile servitoriloru besericeí facu ca acea casa se prospere intr'unu anu ratu in diece.

Pentru cei buni aducundu binele, pentru cei rei reult Sierpele de casa e veneratu in fia-ce bordeiu, in fia-ce ca sulha romana, si, de-si nu i adreseza inchinutiuni — ca-c adu divinitatile Olimpulu, adorate de antici, sunt inlocuit prin santii si angerii crestiniismulu — cu tote astea Romanulu i respecta si li conserva credinta cu una piositat deosebita.

Si, precum in vechime se adaptase ca sacramental frasa acestu-a, care ni dovedese identitatea Geniloru c Sierpii de casa, si ca cei d'antaiu eran reprezentanti, astu felu frasa: Pinge duos Angaes, pueri: s c e r e s t l o c u s ! ? totu asie satenulu d'in Dacia ad considera ca santu loculu in care Sierpele de casa s'a aretatu, si nu se apropia de d'insulu, nu siede intr'insulu sies septemani.

Si, precum in vechime se faceau sacrificie pentru in blandirea diiloru, a caroru-a decisiune Genii veniau se indeplinesca, totu astu-felu si adi crestinulu poporu d' Dacia aduce sacrificie si rogatiuni religiose la aparitiune Sierpelu de casa!

Lasatu mai dreptu sub influintiele Romei pagane, f d'in cauza ca Dacia a luat una parte mai mica de cat multe alte popore la miscarile religiose europene fia d' cauza ca multu timpu poporulu romanu n'a potutu citi b

FOISIORIA

Datine si moravuri nationale.

DIEII LOCALI, GENII, SIERPII DE CASA.

„Si la nunte, la ingropari si la alte intemplari, sciute de d'insii, cinstescu prin versuri si cantari nesce dumpedieiri necunoscute si duhluitoru a idoli daci.”

„Cantemiru in Descriptio Moldaviae” cap. I. part. ecl. si lit. p. 286.

III.

(Fine.) *

Sierpele de casa una data ce s'a aretatu cutarui individuu si acestu-a nu i-a facutu nici unu reu, ci l'a scosu afara, dispare si nu se mai areta.

Inofensivu, elu nu face de catu prevestesece una intemplare, lasandu in urma — pentru cei in stare d'a cugeta la faptele loru — una remuscare continua si una pantiu nestersa de cutare seu cutare reu, de cutare seu cutare sacrilegiu, care prin tormentari siasiatorice desoleza si grabescu finele vietiei acelu individuu!

Eta singur'a explicatiune rationale a aparitiunii Sierpiloru de casa!

Faptele acum sunt diverse.

Astu-felu se nareza, ca unu Francesu, caletoriu prin partile Daciei, se opri la casa unei familie romane d'in Transilvania si gasi pre stapan'a casei plangendu-si copilasulu, mortu in versta de trei ani, prin aparitiunea Sierpelu de casa.

Eta cum urmasu lucrulu: „Bagasemu de sema, nara d'insa, ca copilulu luá pana ce i damu si peria una bucata

*) Vedi Nrii 130, 131, 132, 1 si 2 ai „Federat.”

*) Michelet Lépendes du nord p. 384, ap. Missailu in Aten. rom. 249 d'in 1867. d'in Nr. 8—9.

2) Copii, desemnati duoi sierpi: loculu e saatu.

(Fine.)*

In 28. dec. 1871 toti romanii adunati la locuinta dlu protopopu Gabriele Popu, la 9 1/2 ore s'au dusu in corpore la casa comitatului. Dupa 1 ora declarandu-se sediti'a deschisa, pentru ducerea protocolului in limba romana s'a numitu provisoriu dlu Iosifu Popu, apoi s'a pasitu la constituirea comisiunii candidatorie, — ca astu-feliu in diu'a urmatoarea membrii se pota vota pentru am-ploiatii respectivi

Dlu comite supremu a numita d'in partea sa 3 membri de nationalitate magiara, si a provocatu adunarea ca se numesca si ea 3 membri, cari, la oalta 6, sub presidulu dlui comite supremu se candidade pentru fiesce-care postu.

Noi romanii amu fi acceptatu de-la ecunitatea dlui comite supremu, ca intre cei 3 membri numiti de dsa, se fi onofatu cu incedea si pre vre-unu romanu, era alege-rea celor 3 membri d'in partea comitetului comitatensu se o fi lasatu in libertate deplina; dar' unu conte a propusu, ca ei se se alega prin aclamatiune, contra carei propuneri s'a protestatu prin una petitiune subscrisa de 20 inisi si s'au pretinsu votigarea. Dlu comite supremu inse a respinsa petitiunea, si asié s'a primitu propunerea contelui, si astu-feliu comisiunea candidatoria s'a constituitu in acestu modu ilegalu.

Totu in acésta di s'a alesu comitetulu permanentu, statatoriu d'in 32 membri, d'intre cari 8 sunt romani; comitetulu verificatoriu, statatoriu d'in 5 membri, intre cari 2 sunt romani; comitetulu recensatoriu d'in 5 membri, intre cari unu romanu, si celu disciplinariu, statatoriu d'in 2. membri, intre cari nici unu romanu. Fiesce in numitele comitete s'au alesu toti acei-a cari au fostu propusi d'in partea guvernamentailoru.

In 28. dec. sér'a la 5 ore s'a deschisu conferinti'a, cu care ocaziune ni s'au comunicatu rezultatu candidatiunilor, la a caroru impartesfre tota conferinti'a romana s'a afiatu ca oparita — si cum nu, candu la tote posturile candidatiunile asié au fostu compuse, in astu romanii sub nici unu pretestu nu poteau reesi, era la altele au candidatu pre cei debili, si la altele pre acei-a despre cari erau convinsi ca nu voru primi nici unu postu.

Astu-feliu la postulu de vice-comite au candidatu pre secretariulu ministerialu, dlu Petru Nemesiu, era romanii au fostu candidatupre dlu dr. Anania Tronbitasiu. La postulu de notariu supremu romanii au fostu propusu pentru candidare pre dlu Aleme Dragosiu, unu june desteptu si indiestratu cu tote recerintiele, — comisiunea candidatorie a candidatu pre unu betranu impotentu, anume Dorgo Laszlo, nu sciu daca acie concipiá; de presiedinte la sedri'a orfaniei romani au propusu pre dlu Vasiliu Ranta, asesoru in disponibilitate, era comisiunea pre Mozsa Samu, si asié mai departe. Destulu ca intentiunea sincera a comisiunii candidatorie a fostu numai si numai pre langa 4 romani, si anume: pentru d. I u o a n u P e t r a n u, advocatu in Clusiu, pentru postulu de procuroru administrativu; pentru dlu A u r e l u Isacu, rigorosantu si fostu practicantu de judecatoriá, pen-

*) Vedi Nr. trecutu alu „Fed.“

Numai total'a nimicire a animelu adeveratu romane si numai uitarea acestoru raretie credintie, datine si moravuri aru poté aduce perirea Romanitati'i.

Pana atunci inse ea va traf, si va traf cu demnitate, pentru ca demna e sortea unoru fiii, cari au sciutu remane atátu de fideli tesauru preteose ce stramosii li-au incredintiatu.

Va traf cu limb'a si cu originalitatea sa, va traf ne-interruptu, pre catu timpu se voru gasi anime pline de dorulu de tiera si de totu ce e alu terei, fia limba, fia datine, fia credintie, fia obiceiuri, fia traditiune, fia institutiuni.

Va traf, dupa cum traf pana adi, ca-ci — precum dfee Balcescu — „potopulu de natiuni barbare si fortunele vécúrilor ce trecura preste pamentulu vechiei Dacie, de la desbarcarea lui de Romani, nu lu potura desiértá de acesti locutori cari prinsesera radecina puternica si aduncu inifp-ta. Romanii se pastrara dar' in tota intinderea Daciei, cu limb'a, cu obiceiurile strabune, cu caracterulu loru nationale...“ *)

Va traf pana se voru mai gasi gure cari se pronuncie, in deplina conscintia de nationalitate: N o b i s p r i n c i p i u m R o m a s u p e r b e d e d i t !

Va traf, ca-ci sorele Romanismului e inca pre orizonte si radiele lui abié l'a inceputu, ca se pota ave tari'a necesaria spre a incaldí mli de pepturi, mli de bratie.

Ca se ajunga inse unde toti dorimu, numai unu lucru conjuru pre Romani se faca: se pastreze si de aci inainte, cu acea-si pietate si iubire, ce'a ce ni-au lasatu strabuzii!

Si... vomu fi!

G. D e m. T e o d o r e s c u.

(Foi'a Societáti Romanismulu.)

*) Istori'a lui Michaiu Vitezulu, Cap. XXI, car. III.

posiede intr'adeveru. — Era una ca surprindietoriu a as-atá responsurile cele bune la intrebarile simple dezvoltarie ale docentului.

Incantatu de atá'a placere, am cugetatu intru mine: Ore candu voru fi toti docentii nostri astu-felin de indidii, si candu vomu ave docenti numai de cei chiamati spre cés'a, era nu naimiti? Dupa propunerea estudu d'in scola, trebai pre vechiulu meu amicu, ca cum se are cu comuna cu deosebire cu prentulu locale? Cu comuna, di-me, me afiu forte bine, dar' ca se-ti respundu cum se afiu cu prentulu, voiu fi silitu a face o istoria cam lungutia. — Dupa ce-mi enara tote afiai, prentulu D. Alexandru Fodoru nu voiesce a lu recuosce de cantere, de-si e intariu de comisiunulu metrop., unu-i dá mana de ajutoriu cu privire la afacerile scoleste, ca luca tegu spre stricatiunea lui si ca d'in causa sa se scol's asié reu, ca parantele Fodoru se ingrigesce numai de interesele Dsale, era de luminarea si educatiunea, copurul nu-i pasa, si ca d'in causa asta e acésta comuna uratu romana indereptu si in privinti'a starej materiale, ca-le-si agrii sunt roditori, totu-si nu-i, cultivateza, ci li mai dae cáta e ver'a a lus lumea in capu, prin Ungari'a si prin Campi'a Transilvaniei, lucrandu si cultivandu agrii altoru-a pentru bani, era agrii loru remanu fripti si arsi.

La aceste vaierári ale bietului docente era mi-veni in minte: Ore ce luca santulu consistoriu d'in Blasiu? Ore cugeta ca are se deé séma inaintea consistoriului divinu despre neglijinti'a sa cea mare facia cu causa cea atátu de ponderosa a culturai si educatiunei filoru sei spirituali? Ore pre astu-feliu de pastori sufletesci, cari se ingrigescu numai de agonisita lumeca tundindu si belindu biet'a turma, pentru ce nu-i trage la dare de séma, si inca cáta aude séu cetesce despre atari fapte ilegale patrate de unii cá acestia. Precum se intimplé in Boclu, comuna muntana, aprópe de Margau, unde prentulu D. Gregoriu Bicann, pentru ingropatiunea uniu omu dubesce cáte 10—40 fl., precum s'a intem-platu in ver'a trecuta, candu pre o muiere betrana, cerstóre, n'a voitu se o inmormentedia parantele Bieanu fára 15 fl., pre langa totu ca unu crestinu adeveratu, in carui-a casa a locuitu repazat'a cerstóre, i-a promisú 5 fl. si 50 cr., totu-si mentunatulu parinte sufletescu nu i-a primitu banii, pria urmare nece nu s'a dusu la inmormentarea ei, ci nesce ómeni bu-ni, dapa ce acum miroasá cadavruulu, fá lúatu si fan bogatu in pamentu fára preuta, ca pre unu animalu; acésta fapta s'a publicatu si in „Ederatiune.“ Intra asemenea mergu tre-bale si la cupunie.

Diu, tota lumea striga ca Blasiulu nu face nemicu. C'a se vorbeasca lumana dreptu. — Toti scinu cátu de reu stama noi in privinti'a cartiloru scolestece. — Navemu una carte de lectura de treba, n'avemu una istoria fáica, istoria naturale, ba nici chiaru unu abecedariu, ca-ci Blasiulu nostru si in privinti'a acésta neprimindu abecedariulu profesorelui Petri, ca celu mai bunu d'intre cáte le avemu pana acum, a insarcinatu pre doi DD. profesori teneri de acolo, cu pracsa de vro 2—3 ani, se lu-ore unu Abecedariu. Doi, trei, séu totu corpulu profesorele de la Preparandi'a d'in Blasiu se apucara si stricara Abecedariulu lui Petri, lapedandu tote semnele, séu cátu nu numai prunculu, dar' nici docentii cei mai apti nu voru fi in stare

bli'a si evangeli'a in limb'a sa natala,*) fia d'in cauza ca elu nu-si potea uitá cu nici unu pretiu credintiele mostenite de a metropoli'a sa. Homopulu, pre nesintite si prin calamitati' terribile, si pastra nationalitatea pura si temeinica, ca-ci si-o pastra prin credintie, moravuri, datine, traditiuni.

Si chiaru dupa ce se crestina, paganitatea i era pre aduncu incarnata cu esistinti'a lui, pentru ca se pota renuncá la diu'a.

Éta dar' de ce cantariulu domnu alu Moldovei, Cantemiru, ce mira ca poporulu seu „Si la nunte, la in-gropári, si la alte intemplári, sciute de diu'sii, cinstescu prin versurisican-tári si ace dumnedieiri necunoscute si dublítóre, a idoli d'aci.“*)

„A idoli d'aci“ dice Cantemiru, si are multa dreptate.

In adeveru, credinti'a in Sierpels de casa, afara de originea-i romana, mai este si dacica.

Zalmose, legistórele si filosofulu Daciloru, ca discipulu alu lui Pitagora, nu potuse se nu se fi imbibatu de la maiestimulu seu de credinti'a in Dieii locali, generalminte recunoscuta si atátu de firma la Greci, in acei timpu in care paganitatea era in fiare.

Astu-felu Zalmose, invetiandu pre Daci se credea in nemurirea sufletului, nu li potea arefi intr'unu modu mai lesne de intielesu acésta nemurire, de cátu explicandu-li, dupa sistemulu metempsicosicu alu lui Esicu, si prin urmare, si alu lui Pitagora, transformarea sufletelu umane in Eroi si Genii, pre Genii si Semi-diei in Diei.

Cu modulu acestu-a Zalmose, care — fiindu de origine tracica — mai avés si unu nou puternicu motu d'a se fi initiatu in acésta doctrina, d'in cauza ca ea se atri-

a ceti cum se ouvine dupa acestu Abecedariu, ca-ci cum va face prunculu incepetoriu destingere ntre a, e, i, u, obscu-ru, dapa nu va vedé si ce-va semnu prin care se se destinga aceste de celelalte sunete. — Eu cugeta, si cu mine toti pedagogii moderni, ca si in elurarea uniu Abecedariu e de a se observá principiuulu: „Pascesce de la concretu la abstractu.“ de la privire la idea.

Inse domani profes. d'in Blasiu in abecedariulu loru facu d'in contra.

Asié si cu privire la d, t, g, c, a, e cu multu mai rationale, mai intaitivu si mai iusioru a ceti dupa abecedar-riulu lui Petri, ca-ci aci scie prunculu candu are se cetesca d cá z, pentru ca dapa elu urmésa unu i semi-sonu cu semnul z séu unulu obscuru i. Asié e si cu t, tá c, etc.

Afara de acésta materialulu d'in Abecedariulu de Blasiu nu numai nu e culesu d'in viet'a pruncésca, ci chiaru d'in contra pote omulu ceti Neapolu. Pare ca Dni profesori anume au compusu acestu Abecedariu pentru cei cari sciu ceti, inse nu li e cunoscuta ortografi'a Dlu Canonicu Cipariu, carea si pentru omeni cari sciu ceti, inca nu e pre usioru de invetiata; apoi pentru pruncii incepe-tori e cu multu mai dificile, ca-ci acesti-a nu si-potu ima-giná ace'a ce nu vedu, si nu pipasescu. Dapa dar' Dni auctori ai Abecedariulu de Blasiu, Solomonu si Munteanu, ba-remu in partea prima a acelu-i ar' fi adoptatu semnele, asié dupa cum a facutu D. Petri, atunci mai era de recomendatu; inse asié nu sciu ce trecere va avé acestu Abe-cedariu facutu cu atá'a titel'a, ca-ci doi, séu trei inisi s'au sufulcatu lucrandu la d'insula mai de unu anu si diumetate.

Atá'a sciu, ca mai eri mi scrisu unu amicu, ca unu domnu protopopu d'intr'unu tractu insemnatu alu Archidiecesei nostre de Alb'a-Iuli'a, primindu de curundu d'in tipografi'a de Blasiu 30 de esemplarie d'in acestu Abe-cedariu, si comparandu-lu cu alu lui Petri, s'ar' fi espi-rmatu: „Acestu voru fi cele d'antáiu si cele d'in urma, ca-ci nu platescu o cépa“, si cá panu voru fi de a lui Petri in tractulu Deale nu-i debe altele! Apoi inca un'a am de a observá: tipariulu d'in dílile lui Guttenberg si hartia de la Nicul'a sunt cáte se pote de ne potrivite facia cu astu-feliu de carte scolestece, care in tota privinti'a debue se fia unu maghetu atragatoriu pentru unu pruncu ince-petoriu.

Litere mari desvoltate, apoi hart'a noteda si alba ca laptele.

Aste observatiuni le am facutu ca intrecatu, ca-ci o recensatiune mai detaiata facia cu asta carte scol. credu ca cátu de curendu va est d'in síta péna mai competentá. Credu si acéa, ca Dni auctori n'i-mi voré tsi tu mare de reu, pentru ca am indreanitu si eu, de-si nu am ambiatu prin Prag'a, a-mi descoperi parerea cu privire la operatulu Dloru sale. — Cu aceste mi inchiáiu descrierea a d'arei scoleloru de sub muntele Vadés'a, dorindu ca cei chiamati se indrepte renlu pana candu potu, ca nu mane poi-mane se ne tredi-mu cu nesce scole comunali, de cari ne tememu ca dra-culu de temania.

Unu caletoriu.

bnie lui Orfeu, nascuta in Taci'a*), fu condusu a li indicá si represintá acestu felu de divinitati sub figur'a de Sierpe.

Astu-felu numai potemu esplicá marea favore m care se aflau Sierpii la Daci.

Astu-felu numai potemu esplicá terea loru credintia, ca Sierpii sunt divinitati tutelare domestice.

Astu-felu numai ni potemu dá séma pentru ce ei i aveau ca stindarde la armata, sub a caroru protectiune si-puneau rebelaj'a-li sorte.

Astu-felu numai potemu esplicá gasirea la totu pasulu de figuri de Sierpi, sculptate, desemnate, séu turnate, pre vase séu ornamente, pre cari arceolog'ia le intalnesce ca unu ce de mare pretiu prin Dacia.

Prin urmare dreptate are Cantemiru se dica, ca divinitati-le ce adora Romanii sunt „duhluítóre a idoli d'aci.“

Are dreptate apoi cu atátu mai multu si poporulu, cu cátu acesti idoli, aceste represintatiuni ce paganitatea a mai conservatu in coloni'a trajana de la Istru, sunt si romane si dace, ca si sangele san.

Si ce documinte mai elocinte pentru originea nostra, ce probe mai neindoiose, de cátu aceste seculare credintie, de cátu aceste nobile si piose traditiuni, pre cari nici mi-seri'a, nici focalu si sabi'a pre sub cari a trecutu natiunea romanésca de la stabilirea sa in aceste tiera, pre cari ni-micu cu unu cuventu nu li-a potuu sterge esistinti'a?

Si ce? Sar' mai poté indoni cine-va de sórtea natio-nalitati, pre cátu timpu aceste stalucite monuminte — tra-ditiuni si credintie, moravuri si datine — aru stá neclintite?

Si v'ati mai poté teme, ca acestu poporu, nobile prin tota ce formézatemelli'a si forti'a und nationalitati, ar' poté perí vre-o data, candu elu traiesce d'atátea mli de ani cu una vietia propria?

*) Vedi: Cur oracula edi desierint p. 415. ap. Plu-tarchum.

*) Inf. bibl. a supr'a eloc. de V. A. Urechia in Bul. instr. pub. pre oct. 1865.

*) Descrierea Moldovei, p. 286.

tru postulu de I. vice-notariu comitatensu; pentru dlu Nicola Popu, fostu jude procesualu in Gileu, si pentru Andreiu Trutia, fostu dascalu mai in urma sub-jude procesualu, renegatu incarnatu si cunoscutu publicului romanu d'in diurnale, — pentru postulu de jude procesuale in cerculu Ormenisului, si alti nu!

Astu-feliu toti romanii d'in acesta conferintia s'au aflu pre deplina insielati in sperantiele lor, profetiile lui Vitezu sunt implinite, si neindestularea era la culme candu dnii Vaida si I. Hosszu se resolu a mai merge una-data la Macskasi si comitele supremu, de unde preste una ora s'au reintorsu cu siedule scrise in limb'a magiara, ca unu feliu de ultimatu, in care dloru Vajda si Hosszu li-au succesu a sterge pre renegatul Trutia si a lu iplocu cu Stupineanu, apoi a mai adauge pre Vas. Popu de asessoru la sedri'a orfanala. Dupa acea se scola Vitezu si disse: a sera am profettu, ca nu voru trece 48 ore si ne vomu convinge ca unguirii si guvernamentalii ne voru insiela. Dorere, au trecutu numai 24 ore si ne-amu convinsu despre acesta.

Intru acea intru in conferintia romana unu magiaru, dlu Ajtai György, descoperindu-si dorintia de a pacta cu romanii, dar' dea mai multu a venitu a spiona si eru solidaritatea romanilor, si nevoindu a-si da pre facia colorea, fu rogatu a se departa, si acesta cu atatu mai tare, ca vorbi a dispune preste 40—80 voturi, candu noi bine sciamu ca partid'a lui constu celu multu d'in 5 voturi, si ca dinsulu ambli numai in interessulu unei persone, anume in alu lui Bocskor Lajos, omu forte vritiosu si despretiutu in ochii romanilor.

In scurtu me voiu ocupu cu trecutul, caracterulu si conduit'a lui Bocskor Lajos, fostu vice-notariu comitatensu si asessoru onorariu delegatu la judecatori'a d'in Teaca, era acum la comand'a partitulu guvernamentalu alesu asessoru la sedri'a orfanale pentru comitatulu Clusiuului; dar' si pana atanci compatibescu multu orfanii, ai caroru-a cause voru veni pre manile acestui referinte!

In fine a venitu momentulu candu amu debutu se decidemu in privintia votisarii pentru differitele posturi si a nume, pentru postulu de vice-comite au fostu candidati Macskasi, Nemesiu si Kemény Gyula. Aci se acola dlu Vitezu si propune ca, dupa ce dlu Nemesiu e conceptistu ministerialu, si nu doresce unu astu-feliu de postu, a se votisa pre ori si cine altulu, numai pre Macskasi Pal nu, ca ci acesta a ne-au insielatu; de altmintrea se supune solidaritati. Dupa Vitezu se scola dlu I. Hosszu, protopopu onorariu in Milasiulu-mare si dtece, ca B. Kemény Gyula n'are de cugetu a primi acestu postu, deci propune ca maimu necessarium a votisa pre Macskasi P., inse cu votu de neincredere. La aceste se scola dlu Ladislau Vaida, si ne-a provocatu in limb'a magiara se nu decidemu absurditati, ca-ci dacu vomu votisa pre Macskasi, d'insulu (Vajda) nu va mai ave obradiu si curagiu a se mai intalni cu Macskasi si ceia lalti domni de unguirii, nu va mai pote esopera de la magiari ce-va pentru romanii! si mai multu nu va mai veni in conferintiele nostre.

Dle Vajda! stimediu sentiulu nobilu si umanu alu dtale, inse condamnulu principulu oportunitatii impreunatu cu apucaturele siovaitorie ale dnei tale, cu care neci candu, si neci catu e unu graunte de mustarin nu ni-ai esoperatu, d'in contr'a numai ne-ai impededatu in causele nostre, si prin acesta te provocu seriosu a ni face cunoscutu, ca pentru astu-feliu de obligamentu, ce ti-a succesu a esopera pentru romanii de la omnipotentii dlei?

Dupa primirea propunerii dlui Ionu Hosszu, s'a acceptatu, totu cu acesta conditiune, si votisarea pre Gyarmathi Miklos la postulu de protonotariu. Apoi s'a decisu cu unanimitate a se votisa preurmatori romanii candidati, si anume pre: Aurelu Isacu, primu vice-notariu, Ionu Petranu, precuru administrativu, Vasile Rauta presedinte la sedri'a orfanale, Ladislau Popu de Lemeni, asessoru la sedri'a orfanale, Nicolau Popu, jude procesualu in Gileu, Vasiliu Popu, jude procesualu in Colosiu, si Iosifu Stupineanu, jude procesualu in Ormenisiu, d'entre cari a doua df, adeca in 20 dec. cu ocaziunea votarii s'au alesu dnii Aurelu Isacu, Ionu Petranu, Nicolau Popu si Iosifu Stupineanu, era cei-a-lalti s'au inocintu cu magiarii Moza, Bocskor si Bartha, ca-ci unguirii nu si-au timentu cuventulu — siacesti-a au capetata numavoturile romanilor, 70 la numeru.

Cu solidaritatea romana, respective a membrilor comitetulu comitatensu potemu fi totu-de-un'a ambitiosi, ca-ci afara de 2 preoti leprosi toti au votatu solidari.

In siedintia publica de la 30 dec. a comitetulu comitatensu, intre altele s'a publicatu rescriptulu ministrulu presedinte Lónyay si d'in partea comitetulu permanentu magiaru s'a fostu decisu a se tramite una adresa de incedere.

Aci s'a sculatu dlu dr. Anania Trombitasiu si prin un'a vorbire curatu romanesca si plina de arguminte logice a demonstratu, ca legile aduse sub fostulu primu-ministru Andra si nu numai ca sunt nemulmimitorie, ci d'in contr'a sunt apesatorie pentru natiunile nemagiare in genere, si in specie pentru natiunea romana, — pentru a ceea romanii sub neci unu protestu nu potu ave

motive de a se intrista si superá pentru departarea lui.

Totu astfelu nu au motive a se bucura neci pentru successorulu lui, care a lechiaratu, ca va fi sinceru totoruru principieloru, fostulu primu-ministru Andra si; dreptu aceea propune, ca despre rescriptu se se iie simplu actu. Romanii, cari intru adinsu remasesera si pre acesta siedintia, firesce s'au alaturatu si au partenitu propuneris dlui Trombitasiu.

Era unu ce satisactoriu pentru romanii candu se vede de pre facie cum comitele supremu cu toti unguirii sei erau espusi intr'unu stadiu de perplesitate si confusiune; cum dlu comite suprenu si-intorcea capulu in tote laturile si cautu spriginu in oratorii sei, inse nu aflu pre nimpnea pana ce in fine dupa mai multe minute de perplesitate si tacere adunca se scula dlu Zeyk Károly si prin cuvinte putiene si-esprima mirarea pentru ce Romanii, in specie dlu oratoru, face una asemenea propunere, candu adresa e numai si numai Unu actu de politetia (ipsissima verba, prin urmare nu d'in sentiu curatu de incedere!) Dupa ce mai vorbira vre-o doi oratori, in fine se decise a se face adresa.

Dlu Trombitasiu, vedindu ca adresa are a se face, a prepusu, ca in ea se se exprima neindestularea romaniloru facia cu legile, procedur'a si intentiunea guvernulu. — Aci era a fostu spriginu de toti romanii, si in specie prin una vorbire resoluta a dlui protopopu onorariu, Ionu Hosszu d'in Milasiulu-mare, dar' multmea mameluciloru, pana si stangacii au reclamatu si in contr'a acestei propuneri.

Dupa acea s'a cetitu rescriptulu ministerulu pentru infiintand'a universitate in Clusiu. Aci s'a sculatu pre on. dnu Gabrile Popu, protopopu in Clusiu, si prin una vorbire acomodata si arguminte logice pretinse ca in adresa la acestu rescriptu se se desfasiaze dorintia romaniloru, ca infiintand'a universitate se fie paritetica.

Onore si multumita domniloru Annania Trombitasiu si Gabrile Popu, cari au aperatu si maritu, si cu acesta ocaziune, onorea romaniloru.

Unu romanu devotatu

VARIETATI.

* (Ursita) Unu neamtii si-cascigase avere frumoasa d'in vendiarea laptelui. Cu doue punge pline de galbini plecá spre a se intoree in patri'a sa si pre nave (barca) numerá inca una-data banii d'intr'o punga. O proclata de maimuca privia la d'insulu. Abie numerase galbini si incepuse a lega punga, candu maimuca sari pre neacceptate, amulse punga d'in man'a omului si intr'unu minutu se urca cu d'insa pre verfulu catartulu corabiei. Acolo intru ionaltime desfacu punga laptariulu si privindu cu placere la aurulu celu scipiciosu incepu se arrunce perondatu cate unu galbinu in mare si altulu pre podulu corabiei. Dupa ce fini maimuca, laptariulu jafatu, care privia desperatu dar' inactivu la jocu, disse uimitu: „Acestu-a trebue ca a fostu draculu impellitiatu, ca-ci ceea ce au provenitu d'in apa o da ape, era ceea ce au provenitu d'in lapte mi-o reintorce.“

* (D'in die'ta Ungariei) In siedintia d'in 12. ian. venindu la votisare una cestiune, s'a vedutu ca numai 117 deputati sunt de facia si 303 absentii.

* (Nr. 1) allu glumetiulu si satiriculu „Priculicium“ a iesitu domineca, in 14. ian., si inca fidelu programulu sen.

* (Revoltare in unu seminaru de teologii) Teologii d'in seminarulu gr. cat. d'in Lemberg, saturandu-se de viftulu celu miseru, cu care-i trata rectorulu seminarulu, s'au plansu in tote partile competente dar' tara vre-unu successu. In ser'a d'in 6 spre 7 l. c. se adunara deci alumnii inchinati lui Ddiu, in coridorulu seminarulu; baricadara usiele celoru-a-lalti professori, numai ceea a rectorulu nu; incepura ape unu cantecu, care ori cum numai santu nu se pote numi; la acestu sgomota inzedaru incercara cei baricadati a est, ca-ci numai rectorulu potu se se arete cu lumin'a in mana pre coridoru; dar' in momentu lumin'a a fostu stensa si sute de mani delicate se intindeau dupa elu, si bietulu rectoru trebui se semta la tote membrele manifestatiunile le stima si iubire ale alumniloru sei. La investigare toti negara tote. Nu s'a potutu alta-ce, decatu censorii (6) aelei nopti se eliminara d'in seminaru.

Ōerte benevole

pentru intemeierea fondulu scolei principale norm. d'in Lapusiulu-ungurescu.

List'a nr. 8. Prin on. D. Alesandru Bohetiela, capitanu supr. in districtu Nasaululu, s'au mai tramisu 10 fl. v. a., si anume: d'in cerculu Monorului de la comun'a Monoru, S. Ioan'a, Nusialeu, Rusimunti, Morareni, cate 1 fl. v. a.; de la dlu Elia Cincia, jude cercuale, 5 fl. Summ'a: 10 fl.

List'a nr. 9. Prin staruint'a Prea onoratulu dnu Anania Popu, protopopu in Morlac'a, s'au tramisu 40 fl. v. a., si anume: Anania Popu, protop., eclesi'a d'in Morlac's,

Danila Galu, not. com., eclesi'a d'in Seccueu, cate 5 fl. eclesi'a d'in Muerau 3 fl., eclesi'a d'in Tranisiu si Egerisecate 3 fl., Arone Rezeiu, parochu in Ciucea, 2 fl., eclesi'a d'in Fildulu-de-diosu, Petru Petranu-parochu si eclesi'a d'in Sfarasiu cate 1 fl., eclesi'a d'in Fildulu-de-med. 4 fl.

Sum'a ambeloru liste face 50 fl. v. a., care adaugandu-se la sum'a de 238 fl. v. a., pana acum intrata, resulta sum'a de 288 fl. v. a.

Lapusiulu-ung., in 10. ian. 1872.

Dometriu Varna,
v.-prot. surog.

Sciri electrice.

Zagrabia, 16. ian. Oppusetiunea este in crescere. Eremitulu moscovitu, Dr. Polit, si alti agitatori, lucra in contr'a impacatiunei. Sosirea lui Dr. Mileticu este signalisata.

Viena, 16. ian. Guvernulu va presentu mane senatulu imp. legea electorala de urgentia. Diet'a va alege una comisiune constitutoria, carei-a se va da acea lege precum si resolutiunea galiciana, spre dezbatare prealabile.

Roma, 16. ian. Consiliulu ministerialu, in tempulu d'in urma, era s'a ocupatu cu cestiunea desfiintarii claustriloru d'in Rom'a. — Comisiunea, care esamina proiectele pentru aperarea tierii, propune innainte de tote, ca corporele militare, cari se afla in siesurile fluviulu Po, unde sunt espuse periculu vre-unei invasiuni inimice, se se transpuna de acolo. Spesele pentru procurarea pusceloru cu acu comisiunea le afla de forte necesarie.

Zagrabia, 16. ian. Diet'a croata s'a impartitu in cinci sectiuni pentru verificarea alegeiloru.

Bernu, 16. ian. Consiliulu nationalu respinsu, cu 84 contr'a 14 voturi, propunerea d'innitiativa a marelui consiliu d'in Geneva, conformu carei-a se se sisteze consultarea a supri revisiunii constitutiunii pana atunci, pana candu va vota si poporulu, daca voese acesta revisiune.

Roma, 16. ian. Comisiunea insarcinata cu esaminarea proiecteloru ministrulu de resbelu a acceptatu propunerea ministeriala privitoria la sistemulu de fortificatiune, inse terminulu de escutare la la redusu de la 5 la 3 ani. Dupa acea comisiunea s'a prolongatu cu scopu d'a studia partea a dou'a a proiectulu de lege, privitoria la aperarea nationala.

Londra, 17. ian. Marti ser'a se intemplanturbarari; republicanii intrara in meetingulu roialistiloru, alungara afara pre presedinte si aparasira sal'a intonandu marseleis'a; polit'a carea statea afara a fostu pasiva.

Stockholm, 17. ian. Reichstag-ulu s' deschisu prin regele. Discursulu de trogu amin tesce despre situatiunea cea escelinte a financiaru loru; anuncia reducerea contributiunii, si promitu unu proiectu de lege privitoriu la lucrarile fortificatorie.

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU

D. AURELIU MIESCU

d'in Busiasiu si nu d'in Bucuresci, cum se dice prin acesta provocatu in tempu de 10 zile a tramite listele abonatorulu facuti, la d'in contr'a voi fi silitu a intentu procesu criminalu contr'a lui pentru insielatiuni.

Gratiu, 16. ianuaru, 1872.

Paulu Cieslaru, librariu.

Sifilitic'a si impotentia,

fiu vechie seu de curundu nascute,

se voru trata dupa metodulu homeopaticu de Dr. Ernst, Pest'a, strad'a idoliloru Nr. 6, etagiulu II., usi nr. 15. de la 2—6 ore dupa media-di.

Aceste morburi se traieza a dese ori in modulu celu mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acestu se face numai spre ajungerea unui resultatu momentanu. Pacienti vindecati in modulu acestu-a voru cadu mai curandu seu mai ardu in morburile cele mai infricosiatu incatu inca in stincele betranete voru ave, dorere, a suferu greu de consecintiele acestei tratari usiore si superficiale. Scutu contra acestoru feliu de pericule ofera metodulu de tratate homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai ca vindeca dorerile cele mai invecchite, ci efectulu lui est asigat binefactoriu, incatu nu lasa nice cea mai mica temer de urmari rele. Diet'a ce se va prescrie este simpla asioru de timentu.

(10—12)